

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: a) A. M., b) nezl. S. M., obě žalobkyně zastoupeny Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 10. 2008, č. j. 29 Az 9/2008 – 80,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 10. 2008, č. j. 29 Az 9/2008 – 80, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 20. 10. 2008, č. j. 29 Az 9/2008 – 80, zamítl žalobu podanou žalobkyněmi (dále jen „stěžovatelky“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) ze dne 6. 2. 2008, č. j. OAM-1-664/VL-10-K01-2007, kterým žalobkyním nebyla udělena mezinárodní ochrana podle §§ 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že potíže se soukromými osobami, které žalobkyně a) ve správním řízení uváděla, nelze s tak velkým časovým odstupem od opuštění země původu považovat z hlediska ustanovení § 12 zákona o azylu za azylově relevantní. Podle jeho názoru ministerstvo shromáždilo i dostatek podkladů pro výrok o neexistenci důvodů pro udělení mezinárodní ochrany.

Proti tomuto rozsudku podaly stěžovatelky v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti stěžovatelka a) namítala, že krajský soud postupoval nesprávně při hodnocení důkazů. Zdůraznila, že byla opakovaně napadána pro svůj arménský původ. Z předmětných zpráv

je přitom zjevné, že v Ázerbajdžánu takový stupeň diskriminace Arménů existuje a že se jedná o pronásledování ve smyslu čl. 54 Příručky Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, která byla již citována v žalobě. S pomocí své zástupkyně vyhledala a předložila důkazy, k nimž se však krajský soud ve svém rozhodnutí nijak nevyjádřil, ani nezaujal žádné stanovisko. Jednalo se o zprávu komisaře pro lidská práva Hammaberga, zprávu UNHCR z roku 2003, zprávu Kanadské rady pro imigraci a uprchlíky ze dne 20. 2. 2006, zprávu Rady Evropy ze dne 20. 2. 2008 a přípis Amnesty International. Stěžovatelka nemůže ani souhlasit se závěrem krajského soudu ohledně své diskriminace pouze ze strany soukromých osob. Navržené důkazy jasně uvádějí, že ázerbajdžánské státní orgány neposkytují Arménům na svém území dostatečnou ochranu. Poukázala na kanadskou zprávu, v níž je uvedeno, že žádné případy diskriminace arménské menšiny se v Ázerbajdžánu nedostaly před soud, tato menšina má ztížený přístup ke vzdělání a ke zdravotní péči a je jí odpírán i přístup k zaměstnání. Za nesprávnou považuje rovněž úvahu krajského soudu vycházející z tvrzení ministerstva, že hlavní problém je třeba spatřovat v nedostatecích ázerbajdžánských cestovních dokladů, rodných listů a občanských průkazů. Tyto skutečnosti totiž nic nezmění na chování okolí a státu vůči ní jako příslušnici arménské menšiny. Rozhodnutí krajského soudu je tedy povrchní, ignorující předložené důkazy. Navíc porušuje také ustanovení čl. 4 odst. 4 Směrnice Rady 2004/83/ES, které chybně nenašlo svoji transpoziční odezvu v českém zákoně o azylu. Z uvedených důvodů proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ministerstvo vnitra ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Ministerstvo vycházelo z tvrzení stěžovatelky a) uvedených v průběhu správního řízení, jimž byla věnována náležitá pozornost. Důvodem opuštění země původu bylo vyhrožování ze strany soukromých osob, přičemž ze strany státních orgánů stěžovatelka a) žádné problémy nepociťovala. Popisované ústrky ze strany soukromých osob, výtržnosti a úder do tváře nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Třeba vidět i značný odstup od popisovaných událostí, neboť stěžovatelka a) opustila zemi původu již v roce 1991. Použité zprávy týkající se země původu byly dostačující a není důvodu pochybovat o jejich věrohodnosti. Proto ministerstvo navrhlo zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být odmítnuta jako nepřijatelná (§ 104a s. ř. s.). Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39. Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. O přijatelnou kasační stížnost se podle citovaného usnesení může jednat i tehdy, bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat, pokud

krajský soud nerespektoval ustálenou judikaturu a nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnily stěžovatelky v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud předesílá, že i v řízení o kasační stížnosti se řídí přísnou dispoziční zásadou. Tato zásada je vyjádřena v ustanovení § 106 odst. 1 s. ř. s., které ukládá stěžovateli povinnost označit rozsah napadení soudního rozhodnutí a uvést, z jakých důvodů (skutkových a právních) toto rozhodnutí napadá a považuje jeho výroky za nezákonné, a v ustanovení § 109 odst. 2, 3 věta před středníkem s. ř. s., podle něhož je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Takto vymezeným rámcem (rozsah napadení soudního rozhodnutí a skutkové a právní důvody jeho nezákonnosti) je Nejvyšší správní soud vázán, nejde-li o vadu, k níž musí přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 věta za středníkem s. ř. s.). I při nejmírnějších požadavcích proto musí být z kasační stížnosti poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má být napadené soudní rozhodnutí přezkoumáno, přičemž Nejvyšší správní soud není povinen, ale ani oprávněn, sám vyhledávat možné nezákonnosti napadeného rozhodnutí.

Zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásada spravedlivého procesu) vyplývajícího z Listiny základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1), je nutno rozumět tak, že procesnímu právu účastníka řízení vyjádřit se k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a k věci samé a zejména navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné, odpovídá i povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví, v rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl (§ 157 odst. 2 o. s. ř. za použití § 64 s. ř. s.). Jestliže tak soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94, a ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99). K povinnosti soudu zaujmout stanovisko k důkazům, jejichž provedení bylo v řízení účastníkem navrhováno, se vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 618/2005, v dovodil, že „I. Soud rozhodne, které z navržených důkazů provede a které nikoli (§ 52 odst. 1 s. ř. s.); to jej však nezabavuje povinnosti takový postup odůvodnit. II. Ustanovení § 77 s. ř. s. zakládá nejenom pravomoc soudu dokazováním upřesnit, jaký byl skutkový stav, ze kterého správní orgán ve svém rozhodnutí vycházel, ale také pravomoc dalšími důkazy provedenými a hodnocenými nad tento rámec zjistit nový skutkový stav jako podklad pro rozhodování soudu v rámci plné jurisdikce. Přitom soud zváží rozsah doplňování dokazování tak, aby nenahrazoval činnost správního orgánu“. V rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 61/2008 - 98, který je dostupný na www.nssoud.cz, pak Nejvyšší správní soud vyslovil právní závěr, že „Krajský soud nemá povinnost provést libovolný

důkaz, který mu účastníci navrhnou. Pokud by účastník navrhoval důkaz, jež nemá s danou věcí zjevně žádnou souvislost, případně pokud by nebyl schopný ani k výzvě soudu uvést, co konkrétně má jím navrhovaný důkaz ve vztahu k danému případu dokázat, pak by soud nemusel takový důkaz provádět. Měl by ale povinnost řádně zdůvodnit, proč nepovažuje za nutné důkaz provést“.

V dané věci nebylo možno přehlédnout, že stěžovatelky v souladu s ustanovením § 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s. v doplnění žaloby uvedly, jaké důkazy navrhují provést k prokázání svých žalobních tvrzení. Mezi nimi byl i návrh na provedení důkazu Zprávou komisaře Rady Evropy pro lidská práva Hammaberga, který zjistil, že Arméni jsou diskriminováni, zejména v přístupu ke vzdělání a zdravotní péči a že byly zaznamenány i stížnosti na zacházení ozbrojených složek se zadrženými Armény. Stěžovatelky rovněž navrhly jako důkaz i Zprávu UNHCR ze září 2003, Kanadské rady pro uprchlíky ze dne 20. 2. 2006 a Rady Evropy ze dne 20. 2. 2008, které současně předložily v anglickém jazyce a podstatné pasáže zvýraznily. Jelikož krajský soud nerozhodl, že tyto důkazy neprovede (§ 52 odst. 1 s. ř. s.), a ani navrhovanými zprávami důkaz neprovedl, zkrátit tak stěžovatelky na jejich procesních právech. V odůvodnění napadeného rozsudku pak pouze odkázal na dostatečně podrobné závěry ministerstva. Pokud pak krajský soud přes uvedené pochybení rozhodl ve věci samé, zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se za této situace nezabýval hmotněprávní podstatou věci, kterou se ani zabývat nemohl, neboť k tomu by mohl přistoupit až poté, co by ve věci proběhlo bezvadné řízení před krajským soudem.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby rozhodl o provedení či neprovedení navrhovaných důkazů (pokud nevyhoví návrhu na provedení důkazů, musí ve svém rozhodnutí uvést, z jakých důvodů, zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl, navržené důkazy neprovedl). V mezích všech žalobních bodů, včetně argumentů k nim se vztahujícím, tedy i těch, jež jsou obsaženy v kasační stížnosti, pak posoudí důvodnost podané žaloby a rozhodne ve věci.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. dubna 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu